

Ante Vukasović, Moralni profil osobnosti

Naklada Obiteljski centar, Zagreb, 2008. godine

Nedavno objavljena knjiga prof. dr. Ante Vukasovića MORALNI PROFIL OSOBNOSTI donosi mnoštvo zanimljivih i vrlo korisnih spoznja o moralu i moralnim odlikama osobnosti. U doba kada pohlepa i profit, korupcija i kriminal razaraju i uništavaju moralne vrijednosti našega društva, knjiga prof. Vukasovića potiče ne samo na razmišljanje, već i na dugo zanemarivanu praksu moralnog odgajanja mlade generacije.

Razmatranje moralnog profila osobnosti prof. Vukasović započinje određenjem sadržaja pojma *osobnost*. "Osobnost je izgrađena cjelina, određena struktura bioloških, psihičkih, socijalnih i moralnih svojstava, osobina i ponašanja, čime se očituje osobitost i vlastitost pojedinca, koja ga tom njegovom posebnosti, jedinstvenosti i nepovnljivošću izdvaja, odlikuje i razlikuje od drugih članova društvene zajednice." Fenomen osobnosti predmet je proučavanja mnogih znanosti poput psihologije, filozofije, etike, pedagogije, sociologije. Pojedinaac, individua se rađa, a osobnost se stječe i izgrađuje u procesu odgoja i životne borbe. Osobnost je vrijednost bez koje odgajanje gubi smisao i svrhu. To je vrijednosna kategorija koja ima specifično ljudska obilježja: intelektualne, moralne, estetske i radne kvalitete. Bez njih je pojedinac "... osoba, ali ne i osobnost".

Aktualizirajući razmišljanja o čovjeku i njegovoj čovječnosti, u drugom dijelu knjige autor razmatra moralne osobine koje mogu biti pozitivne i poželjne, ali i negativne i nepoželjne. I jedne i druge očituju se u moralnim relacijama kao što su: odnos čovjeka prema sebi, prema drugom čovjeku, obitelji, domovini i drugim narodima. Opširno opisuje ove moralne relacije: *osobnu discipliniranost* (vladanje sobom i svojim postupcima), *čovjekoljublje* (skrb o čovjeku, prijateljstvo među ljudima, poštovanje u međuljudskim odnosima, ljubav čovjeka prema čovjeku, zalaganje za ljudska prava, za ljudsko dostojanstvo), *smisao za obiteljski život* (obitelj je temeljna društvena jedinica, zajednica osoba, ljubavi i života, obitelj je prva škola odgoja mladih da budu što bolji građani), *socijaliziranost* (prihvatanje i poštivanje normi i načela zajedničkog života, priprema za kulturni život u ljudskoj zajednici, zajedničko provođenje društvenih djelatnosti), *domoljublje* (ljubav prema domovini, rodnom kraju, osjećaj nacionalne pripadnosti, žrtvovanje za domovinu), *međunarodno razumijevanje* (pozitivan odnos prema drugim narodima, njihovoj prošlosti i sadašnjosti, zaslugama i vrednotama), *radni moral* (pozitivan odnos prema radu, suradnji, potpomaganje, smisao za zajednički rad), *smisao za vrijednosti* (temeljna odred-

nica *homo moralisa*, dosljedno životno svjedočenje istine, pravde, čovječnosti), *bogoljublje* (prihvatanje i poštivanje religijskih vrijednosti, život u skladu s vjerskim svjetonazorom). Sve te moralne relacije čine svojevrsnu skicu moralnog profila osobnosti i pouzdanu podlogu za učinkovitije odgojno djelovanje.

Najveći dio knjige autor posvećuje prikazivanju i preciznom opisivanju moralnih odlika osobnosti navodeći pritom i dobre i loše osobine. Prikazuje ih u parovima, govoreći najprije o dobrim, a zatim o lošim, nepoželjnim osobinama. Prema srodnosti i moralnim relacijama sve moralne osobine raspoređene su u deset skupina, što je rezultiralo opisom šezdeset triju pozitivnih i isto toliko negativnih moralnih osobina. Svaka od tih moralnih osobina koncizno je i pregnantno opisana, bez mnogo riječi, ali s potpunim opisom njezina sadržaja. Stavljajući u međusobni odnos pozitivnu moralnu osobinu i njezin negativni korealat, brzo se i lako uočavaju razlike među njima.

Evo nekoliko primjera opisa moralnih odlika osobnosti prikazanih u međusobnom odnosu kao pozitivne, odnosno negativne:

“**DOBRONAMJERNOST.** Spremnost za pomoć, dobroćudnost, naklonost, podnošljivost, gostoljubivost, brižljivost, uslužnost, darežljivost; dobronamjerman je onaj čovjek iz kojega ‘zrači dobrota’.

ZLONAMJERNOST. Nedostatak plemenitosti, zluradost, zavist, ljubomora, zajedljivost, nepodnošljivost, gramzivost.

ISKRENOST. Ljubav prema istini, istinoljubivost, prirodan, otvoren, pristupačan i pošten odnos prema ljudima, prijateljima, npr. prijatelj koji nikada ne laže nego nam pristupa otvoreno, ljudski, s povjerenjem.

NEISKRENOST. Lažljivost, prijevara, licemjerje, ogovaranje, klevetanje, pretvaranje, ulizivanje, podmuklost, dvoličnost, hvalisanje, lažno svjedočenje.

ODGOVORNOST. Osjećaj dužnosti i odgovornosti, preuzimanje odgovornih zadataka i njihovo respektiranje, serioznost u radu, kritičan odnos i strogost prema sebi i drugima, osobnim i tuđim postupcima, npr. osoba za koju smo sigurni da će svaku preuzetu zadaću uspješno ostvariti.

NEODGOVORNOST. Lakomislenost, nekritičnost, pomanjkanje osjećaja dužnosti i odgovornosti, ignoriranje radnih obveza; ravnodušnost prema nemaru, škartu, parazitizmu, štetočinstvu, briga samo o svojoj zaradi, a ne i o rezultatima rada.”

Takvih i sličnih opisa moralnih odlika osobnosti ima mnogo i vrlo dojmljivo govore o sadržaju i kvaliteti pozitivnih i negativnih moralnih odlika osobnosti. Sučeljavajući pozitivne i negativne te negativne i nepoželjne moralne odlike osobnosti, autor vrlo uvjerljivo govori o potrebi razvijanja i odgajanja u mladim naraštajima pozitivnih i suzbijanja negativnih moralnih odlika. Tako predočene mogu biti podloga sustavnom moralnom odgoju uopće, kako u školama, tako i u društvu općenito, što je prijeka potreba našega društva. Gubitak moralnih vrijednosti, moralnih uvjerenja i postupanja, čemu danas svjedočimo, golema je opasnost za svako društvo, a sadržaj ove knjige pruža velike mogućnosti da se ta opasnost ukloni ili barem ublaži.

Knjiga prof. dr. Ante Vukasovića **MORALNI PROFIL OSOBNOSTI** vrijedan je i koristan prilog odgajanju hrvatske mladeži, osobito danas, kada se silno uvećavaju negativni i nekontrolirani utjecaji društvene sredine. Obveza je i dužnost svih relevant-

nih čimbenika ovoga društva odgojiti i izgraditi čvrste karaktere i moralne ličnosti te ih tako zaštititi od negativnih utjecaja okoline. Knjiga je namijenjena svima onima koji mogu i moraju u mladim izgrađivati pozitiv-

ne moralne odlike i čvrsta moralna uvjerenja, a to su ponajprije roditelji, odgajatelji i nastavnici svih vrsta i stupnjeva škola, od osnovne škole do fakulteta.

Josip Markovac

Školski vjesnik

Časopis za pedagoška i školska pitanja

Vol. 57, Broj 3—4, srpanj—prosinac, str. 243—463, Split, 2008.

Glavni i odgovorni urednik prof. dr. Šime Pilić

Ovogodišnji dvobroj *Školskog vjesnika* objavljuje dvanaest članaka, osam prikaza i poeziju Ljerke Totch Naumov.

Magda Pašalić i Sanja Marinov (*Ekonomski fakultet u Splitu*) u članku *Engleski jezik i globalizacija* problematiziraju prevelik utjecaj engleskog jezika na ostale europske jezike, uključujući i hrvatski jezik.

Suvremene koncepcije profesionalne pripreme i obrazovanja učitelja rad je **dr. Radmile Bogosavljević** (*Pedagoški fakultet u Somboru, Srbija*). Autorica daje osvrt na iskustva u obrazovanju učitelja u nekoliko europskih zemalja. Navela je kratak prikaz obrazovanja učitelja u Finskoj, Mađarskoj, Švedskoj, Danskoj, Nizozemskoj, Francuskoj i Njemačkoj da bi se na osnovi komparativnog promatranja uočile sličnosti i razlike na temelju kojih bi se mogle naznačiti tendencije i korisne smjernice u obliku mogućih rješenja u pripremi budućeg učiteljskog kadra.

Dr. sc. Ivan Maršić u članku *Zamjene: marginalizirani učitelji* (*Osnovna škola Spi-*

nut, Split) problematizira status zamjena u školskom sustavu, područje koje je u našoj stručnoj i profesionalnoj literaturi posve marginalizirano. Inicijativno je dan pregled razlika u poimanju autoriteta stalnog učitelja i zamjene, njihov međusobni odnos, samopercepcija zamjena, odnos administracije te neke osnovne pretpostavke za cjelovito rješenje toga profesionalnog fenomena. U članku se upozorava i na nužnost sustavnog istraživanja statusa zamjena sa stručnoga, profesionalnog i ekonomskog aspekta da to pitanje ne bi bilo na margini zanimanja profesije i središnjih obrazovnih institucija.

Pedagoške vrijednosti poznavanja stila učenja članak je **mr. sc. Esmeralde Sunko** (*Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu*). Autorica je prikazala način prepoznavanja kognitivnog, afektivnog i fiziološkog stila učenja s osvrtom na poteškoće u učenju. U radu su obuhvaćene posebne metodologije istraživanja i standardizirani instrumenti, razvitak tehnike, pristupi njihovoj primjeni i rasprava.

Izv. prof. dr. Amand Papotnik, red. prof. dr. Srečko Glodež, mr. Gorazd I. Gumzej i Tina Brglez, prof. (*Univerza v Mariboru, Fakultet za naravoslovje in matematiko, R Slovenija*) u članku **Konceptualne i kurikularne osnove međupredmetne korelacije u funkciji projektnoga nastavnog rada** obrađuju tematiku međupredmetnoga planiranja i povezivanja kao čimbenika suvremene škole s naglaskom na strategijama odgojno-obrazovnog rada.

Odnos prema djeci s posebnim potrebama rad je **mr. sc. Snježane Šušnjare** (*Sarajevo, BiH*). U radu se problematizira odnos prema djeci s posebnim potrebama koje su se mijenjale kroz povijest, odnosno o tome kako su se mijenjali uvjeti življenja i u kakvom se političkom, socijalnom, kulturnom, ekonomskom i bilo kojemu drugom okruženju određeno društvo našlo. Autorica pleđira da bi škole i društvo trebali nastaviti djelovati prema narasloj inkluzivnoj praksi.

Stjepan Kovačević, prof. (*Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti Sveučilišta u Splitu*) u članku **Praktično-tehničko područje u obveznom školstvu Republike Hrvatske i Švedske** nastoji komparativnim prikazom istaknuti odgojno-obrazovne interakcije tehničko-tehnološkog područja u obveznom školstvu Hrvatske i Švedske. Iz analize kurikuluma i nastavnih planova i programa razvidno je da obje zemlje teže ostvarivanju (gotovo) istovjetnih ciljeva iz toga područja.

Doc. dr. sc. Memnuna Hasanica (*Univerzitet u Zenici, Pedagoški fakultet u Zenici, BiH*) u radu **Akcionalnost i aspekt u njemačkom i b-h-s jeziku** problematizira glagolske kategorije akcionalnost i aspekt u obilježavanju vremenske i prostorne relacije.

Uloga Dalmacije u pomorsko-trgovačkim kretanjima na jadranskom prostoru krajem 18. i početkom 19. stoljeća rad je **Dragana Markovine** (*Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu*). Svrha rada je ukazati na važnost prometnog razdoblja, kraja 18. i početka 19. stoljeća, kada je riječ o jadranskim trgovačkim odnosima. U izradi rada korištena je iscrpna literatura, tiskana građa te komparativno-historijska istraživačka metoda, prezentirana u usporedbi razdoblja i razvitka nekoliko luka i gradova.

Milica Matić, prof. (*Željeznička tehnička škola u Moravicama*) u radu **Uporaba računala u nastavi i lektiri** ističe činjenicu da se računalom lakše ostvaruje timsko i suradničko učenje, a usto dodatno motivira i aktivira manje zainteresirane učenike.

Asertivnost kao važna komunikacijska vještina knjižničara u školskoj knjižnici rad je **Vanje Škrobice** (*Škola likovnih umjetnosti u Splitu*). U radu se objašnjavaju temeljni stilovi ponašanja (komunikacije) te se ističe njihova važnost za radnu sredinu, poglavito školu. Glavni dio rada bavi se razlikama između neasertivnog i asertivnog načina ponašanja u školskoj knjižnici te donosi nekoliko korisnih asertivnih tehnika.

Zdravko Kosinac (*iz Splita*) u radu **Kineziologija — egzaktna znanost ili holistička disciplina prirodne medicine** piše o povijesti te discipline i ističe da je kineziologija od početka bila višestrana (holistička) disciplina te da je s vremenom prešla u različita predmetna područja.

U stalnoj rubrici *“Literarna radionica”* objavljeno je osamnaest pjesama makedonske pjesnikinje Ljerke Totch Naumove pod nazivom *Potisnute paralele*.

Prof. dr. Ivan Mimica piše ganutljiv esej *“Neizbrisivi tragovi dobrote i duha”* u

povodu desetogodišnjice smrti sveučilišne profesorice Ane Tomaš; **Velimir Karabuva** piše o “*Izabranim radovima Ane Tomaš*” (Šime Pilića, Slavomira Stankova i Suzane Tomaš), “*Književnom leksikonu*” (Milivoja Solara), “*Bračkom Zborniku br. 2*” (uz 75. obljetnicu života akademika P. Šimunovića), “*Prezimana općine Lečevica*” (Ante Ivankovića) “*Rodoslovlja sela Žeževice*”

(Ivana Vrdoljaka Gujića); **Marija Buterin** piše o knjizi Marcela M. Suarez-Orozea “*Learning in the global era*”, a **Ivanka Buzov** o 15. međunarodnom znanstvenom skupu “*Društvo i tehnologija*” koji je organiziran i održan u Zadru od 26. do 28. lipnja 2008. godine.

Velimir Karabuva, Split

Šime Pilić, Obrazovanje u kontekstu tranzicije

Prvi zbornik sociologije obrazovanja nakon 20 godina
(Prilozi u sociologiji obrazovanja)
Biblioteka Školskog vjesnika, Split, 2008.

Pred nama je veoma zanimljiva knjiga *Obrazovanje u kontekstu tranzicije* s prilozi- ma iz sociologije obrazovanja. Izbor sadrži petnaest radova objavljenih u časopisima i zbornicima u Hrvatskoj šesnaestero autora.

Radovi uvršteni u ovaj zbornik nastali su u tranzicijskom razdoblju hrvatskoga društva. Najstariji potječu iz 1991., a najnoviji iz 2008., uz napomenu da ih je više od polovice objavljeno nakon 2000. godine.

Prošlo je gotovo 20 godina od izlaska prethodnoga zbornika iz sociologije obrazovanja, za koji je izbor i komentare priredio Sergej Flere, a riječ je o zborniku *Proturječja suvremenog obrazovanja* (Zagreb, 1986.) koji sadrži ukupno 16 radova.

Radovi su usmjereni na proučavanje obrazovanja u društvenom kontekstu, posebice u hrvatskom društvu u tranziciji. Tematski pokrivaju najvažnije perspektive sociologije obrazovanja i suvremenoga društvenog konteksta, školstva i obrazovanja. Zbornik sadrži, kako kaže njegov recenzent Sergej Flere, “*najznačajnija pitanja sociologije obrazovanja danas, obrađena na suvremeni način*”.

Zbornik sadrži četiri tematska dijela. U prvom dijelu, pod naslovom *Teorijske perspektive obrazovanja*, tri su autorska prilo- ga: **Nenada Fanuka**, **Jadranke Goja** i **Miroslava Vujevića**.

U radu **Nenada Fanuka** *Kulturni kapital i simbolička moć: tri aspekta Bourdieuove teorije ideologije* razmatraju se os-

novni pojmovi Bourdieuove sociologije (kapital, habitus, polje i simbolička moć) s obzirom na probleme ideologije.

Tranzicijski problemi teorije obrazovanja: funkcionalistička i konfliktna perspektiva prilog je **Jadranke Goja**, u kojemu se razmatraju tranzicijski problemi teorije obrazovanja. Pozornost se posvećuje funkcionalističkom i konfliktnom pristupu (teoriji) nastojeći odgovoriti na pitanje njihove perspektive. Autorica ističe da je funkcionalistički pristup obrazovanja usmjeren na proučavanje uloge i pridonosa obrazovanja u održavanju društvenoga sustava. Pritom ona pretpostavlja spontani sociokulturni razvitak društva i obrazovanja prema meritokratskim načelima, dok su protagonisti konfliktnih teorija usmjereni na proučavanje uzroka, mehanizama i načina promjena društva i obrazovanja na temelju vrijednosno oprečnoga gledišta. Posebno se pozabavila naravi i socijalnim nositeljima vrijednosti zastupljenima u obrazovanju.

Miroslav Vujević u članku **Sociologija obrazovanja — teorijsko metodološki pristup** nastoji definirati sociologiju obrazovanja kao posebnu sociologijsku disciplinu koja proučava međuodnos društva i obrazovanja.

Drugi dio zbornika nosi naslov **Obrazovne perspektive u europskom kontekstu**. I u njemu se nalaze tri rada, i to autorica **Gordane Bosanac, Vere Turković i Denise Krbec**.

U članku **Pojam “europsko obrazovanje” i perspektive teorije edukacijskog transfera** **Gordana Bosanac** suočava pojavu “europskog obrazovanja” i “teoriju edukativnog transfera”. Polazište u njezinoj raspravi ide za tim da je obrazovanje bitna kategorija zapadnoeuropske kulturne tra-

dicije i ujedno nositelj duhovne djelatnosti. U radu se objašnjava veza pojava Europa—obrazovanje i utvrđuje se da je pojam obrazovanja višeslojan u vrijednosnim značenjima. Autorica zaključuje da je perspektiva izgradnje teorije edukativnog transfera istodobno perspektiva modela europskog obrazovanja i nove europske obrazovanosti.

Europski identitet i visoko obrazovanje članak je **Vere Turković**, a nastao je kao plod iskustva stečenog višegodišnjim radom na implementaciji europskog sustava prijenosa bodova i približavanju europskim obrazovnim standardima na Sveučilištu u Zagrebu. Rad pledira za brže promjene i bolji financijski položaj visokog obrazovanja, što je bitan preduvjet ulaska u Europu znanja.

Denisa Krbec u članku **Re-formiranje obrazovne politike u Hrvatskoj prema “Europski znanja”** nastoji utvrditi teorijske okvire za razradu mnogobrojnih, često i oprečnih prijedloga strategija promjena u obrazovnoj politici Hrvatske. Neovisno o dosad provedenim (političkim) raspravama, čini se da je postignut opći konsenzus o potrebi primjene međunarodnih standarda, osobito u kontekstu približavanja Hrvatske Europskoj uniji. Usvajanje “europskih” rješenja u predstojećim aktivnostima reformiranja školstva na svim razinama pretpostavka je brže i efikasnije integracije u primjeni znanja, osposobljavanja i rada na europskom tržištu.

Naslov trećega dijela zbornika jest **Promjene obrazovanja, modernizacija i sociologija**, a sadrži šest priloga koje su napisali: **Ivan Cifrić, Branislava Baranović, Šime Pilić, Nikola Skledar, Antun Šundalić i Adnan Tufekčić**.

Škola između tradicije i modernizacije članak je **Ivana Cifrića**. Autor elaborira

tezu da je škola društveni instrument modernizacije, a u tome procesu i sama podliježe modernizaciji kao sredstvo inovacijske reprodukcije.

U radu *Promjene obrazovnog diskursa u postsocijalističkoj Hrvatskoj* **Branislava Baranović** analizira promjene u strukturi srednjoškolskog diskursa s obzirom na promjene u političkom sustavu postsocijalističke Hrvatske. Autorica u prvom dijelu teksta analizira obilježja procesa postsocijalističke transformacije političkog sustava kao sociopolitičkog konteksta obrazovnih promjena u Hrvatskoj. U drugom dijelu prezentirane su promjene u strukturi srednjoškolskih planova neposredno prije i nakon izbora 1990. godine. Analiza rada temelji se na rezultatima empirijskog istraživanja nastavnih planova provedenog 1993. godine u srednjim školama, a preliminarni rezultati upućuju na prevlast etnocentralne ideologije nad proklamiranom liberalnom demokracijom.

Nastava sociologije obrazovanja u Hrvatskoj članak je **Šime Pilića** u povodu devedesete obljetnice uvođenja predmeta *sociologija obrazovanja* u sveučilišnu nastavu. Autor je najprije istaknuo značenje toga događaja u svijetu, za što je zaslužan američki profesor hrvatskoga podrijetla H. A. Suzallo. Zatim se u radu raspravlja o potrebi nastave iz predmeta edukacijskih znanosti na svim nastavničkim fakultetima i nastavničkim smjerovima drugih fakulteta kao o bitnim sadržajima osnova nastavničke struke, odnosno temeljnim nastavničkim znanjima i umijećima. U radu se ističe zastupljenost predmeta *sociologija odgoja i obrazovanja* na nastavničkim fakultetima u zemljama Europske unije. Autor analizira i ustrojenost nastave iz te znanstvene disci-

pline na sva četiri sveučilišta u Hrvatskoj, odnosno danas na svih sedam sveučilišta.

Odgoj i izobrazba kao sastavni dio kulture rad je **Nikole Skledara**. Tekst obrađuje odnos naslovljenih pojava, odnosno upućuje na njihovu povezanost budući da se ona nazire već iz etimologije riječi “obrazovanje” (naobrazba, izobrazba) i “čovjek”.

Antun Šundalić u članku *Obrazovanje — od statusnog simbola do egzistencijalne nužde* problematizira sadržaje obrazovanja i zaključuje da se obrazovanje danas uglavnom shvaća kao obrazovanje uz poziv, a sve manje kao potreba za ovladavanjem širokim znanjem iz različitih područja.

Fenomen obrazovanja u suvremenim udžbenicima sociologije posljednji je prilog u trećem dijelu zbornika, autora **Adnana Tufekčića**. Autor je u radu kvalitativno analizirao sadržaj suvremenih udžbenika sociologije koji se rabe na sveučilištima u SAD-u i Velikoj Britaniji. Cilj njegovog istraživanja bilo je kritičko i komparativno analiziranje teorijskih gledišta i znanstveno prezentiranih rezultata s područja obrazovanja u suvremenim udžbenicima sociologije.

Četvrti dio zbornika nosi naslov *Obrazovanje, znanje, zapošljavanje i održivi razvoj: perspektive u Hrvatskoj*. U njemu se nalaze tri priloga: **Predraga Bejakovića, Vladimira Laya, Jasminke Lažnjak i Jadranske Švarc**.

Prvi je prilog **Predraga Bejakovića** *Uloga obrazovnog sustava u postizanju zapošljivosti i konkurentnosti radne snage u Hrvatskoj*. Autor daje teorijski okvir uloge obrazovanja u postizanju zapošljivosti i konkurentnosti radne snage. Osobita je pozornost posvećena stanju u Hrvatskoj: obrazovnoj strukturi, sustavu obrazovanja i po-

stojećih znanja te zahtjevima koje pred zaposlene postavljaju poslodavci. U zaključnim razmatranjima dani su prijedlozi za poboljšanje obrazovnog sustava.

Integralna održivost i učenje rad je **Vladimira Laya**. Članak je prilog promišljanju o odnosima integralne održivosti kao kriterija, cilja i podržavanja razvitka kao projekta/procesa te procesa odgajanja (o društvenim vrednotama) i učenja (znanja). Autor zagovara iniciranje sustavnog odgajanja i učenja za integralnu održivost i održivi razvitak u Hrvatskoj te nudi okvirni program sadržaja koji bi u našoj sociokulturnom i razvojnom okružju bili povijesno prikladni.

U radu **Nova proizvodna znanja: perspektive u Hrvatskoj** **Jasminka Lažnjak i Jadranka Švarc** upućuju na činjenicu da pojava gospodarstva znanja u 90-im godinama i potreba izgradnje nacionalne gospodarske konkurentnosti podrazumijeva radikalne promjene u sadašnjem tradicionalnom sustavu znanstvenih i sveučilišnih istraživanja u Hrvatskoj te prelazak na novu proizvodnju znanja, a cilj joj je kapitaliza-

cija znanja i komercijalizacija istraživanja kroz povezivanje znanosti i gospodarstva. Izlažu se osnovna obilježja i značenje nove proizvodnje znanja te se razmatraju mogućnosti transformacije postojećeg hrvatskoga znanstvenog sustava u model nove proizvodnje znanja. Autorice zaključuju da je uvođenje nove proizvodnje znanja moguće samo supstitucijom klasične znanstvene politike inovacijskom politikom, odnosno kroz izgradnju cjelovitog nacionalnog inovacijskog sustava.

Sažetci i njihovi prijevodi na engleskom jeziku izdvojeni su u posebnom dijelu knjige. U zborniku se nalaze i kraći životopisi autora te **Bibliografska bilješka o tekstovima**.

Zbornik obuhvaća najvažnije sadržaje iz sociologije obrazovanja u Hrvatskoj. Korisno će poslužiti nastavnicima, studentima, istraživačima i svima onima koji se bave problematikom školstva, odgoja i obrazovanja u društvenom kontekstu, posebice u kontekstu tranzicije hrvatskoga društva.

Velimir Karabuva, Split